

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

Vanhustyön keskusliitto (VTKL) pitää suunnitelmallista täydennyskoulutusta edellytyksenä asiakas- ja potilasturvallisille palveluille kuten myös palveluiden vaikuttavuudelle ja hyvälle laadulle. VTKL pitää tärkeänä myös asiakkaiden palvelutarpeista lähtevän täydennyskoulutuksen merkityksen tunnistamista ja koulutuksen järjestämistä asetusluonnoksessa jo mainittujen henkilöstön yksilöllisten ja ammattiryhmien tarpeista lähtevien koulutustarpeiden lisäksi. Ehdotamme että toisen momentin viimeistä lausetta täydennetään seuraavasti:

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksessa tulee huomioida henkilöstön yksilölliset sekä ammattiryhmien koulutus- ja osaamistarpeet sekä asiakkaiden tai potilaiden palveluiden tarve.

Esimerkkeinä asiakkaista lähtevistä täydennyskoulutustarpeista voi mainita esimerkiksi työntekijöiden osaamisen kehittäminen ikääntyneiden palveluissa sukupuolisen tai kulttuurisen moninaisuuden kohtaamisesta. Laadukas vanhustyö muodostuu monialaisesta osaamisesta ja ymmärryksestä esimerkiksi gerontologisen ja voimavaralähtöisen kuntouttavan toiminnan toteuttamisesta. Muistisairauksien myötä asukkaiden kommunikaatiotaidot heikkenevät ja toimiva vuorovaikutus edellyttää erityisosaamista.

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

VTKL:n käsityksen mukaan täydennyskoulutuksen määrän ei ole syytä riippua peruskoulutuksen pituudesta, vaan muista tässä kohdassa mainituista seikoista, kuten työtehtävät, työn vaatavuus ja asiakkaiden palvelutarpeet. Katsomme, että sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevillä eri ammattiryhmillä tulee olla yhtäläiset oikeudet täydennyskoulutukseen.

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Yksityisten sote-palveluntuottajien kannalta täydennyskoulutustietojen kerääminen ja seuranta tulee olla helposti toteutettavissa ja raportoitavissa ilman raskaita manuaalisia raportointityökaluja tai -velvoitteita.

VTKL:n noin 300 jäsenestä noin 60 % tuottaa sosiaali- ja terveystalvueluita hyvinvointialueille.

VTKL suosittelee, että hyvinvointialueet ottaisivat mukaan täydennyskoulutussuunnitelmien arvioinnin ja seurannan mahdollisiin työryhmiinsä edustajia myös yksityisten palveluntuottajien joukosta. Näin voitaisiin yhteistyössä kehittää täydennyskoulutusta ja sen seuranta kaikkien toimijoiden sekä asiakkaiden ja potilaiden parhaaksi.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

Raportoinnin ja seurannan hallintamallin olisi syytä olla valmiina ja esitelty myös yksityisille palveluntuottajille, joilta hyvinvointialueet ostavat palveluita ennen lain voimaan tuloa. Aikataulu vaikuttaa tältä osin hyvin kireälle.

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Perustelumuistion mukaan taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa tulee hyvinvointialueen varmistaa, että yleiskatteellisesta rahoituksesta osoitetaan riittävät resurssit järjestämislain mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi. Muistiossa korostetaan sitä, että yksityisen palveluntuottajan tulee rahoittaa oman henkilökuntansa täydennyskoulutus.

VTKL toteaa, että täydennyskoulutuksen aiheista ja toteutustavasta saattaisi toisinaan olla hyvinvointialueiden kannalta kustannusneutraalia jakaa esimerkiksi täydennyskoulutustallenteita myös hyvinvointialueen ostopalveluntuottajille hyvinvointialueen oman palvelutuotannon henkilökunnan lisäksi, ja näin tukea yhteistyötä yksityisten toimijoiden kanssa asiakkaiden eduksi.

On selvää, että työnantaja vastaa henkilökunnalleen tarjoamasta täydennyskoulutuksesta. Tämä rahoitusvastuu tulee tunnistaa ja huomioida osana hyväksyttyä hinnanmuodostusta hankittaessa palveluita yksityiseltä.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Perustelumuistiossa käydään läpi tämänhetkistä lainsäädännön nykytilaa. Muistiossa olisi syytä mainita myös 1.1.2024 voimaan tuleva laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023. Sen tavoitteena on yhtenäistä nykyistä valvontaa koskevaa sääntelyä ja yhdenmukaistaa julkisten ja yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytykset ja rekisteröinti. Lain 9 §:ssä säännellään mm. sitä, että palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että henkilöstö osallistuu riittävästi täydennyskoulutukseen.

Elomaa Sari
Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry